

EKSAMENSFORSIDE

Skriftlig eksamen med tilsyn

Emnekode: 6006 002	Emne: Forretningsjuss	
Dato: 19.12.2016	Tid fra / til: 09.00–13.00	Ant. timer: 4
Ansv. faglærer: Einar Mo/Jakob Petersen		
Campus: Bø/Porsgrunn	Fakultet: IØI	
Antall oppgaver: 1	Antall vedlegg: 0	Ant. sider inkl. forside og vedlegg: 9
Tillatte hjelpemidler (jfr. emnebeskrivelse): Norges Lover eller annen offisiell lovsamling, samt utskrifter av lover og forskrifter fra Lovdata.		
Opplysninger om vedlegg:		
Merknader: Dersom du synes at oppgaven er ufullstendig eller uklar, må du selv ta de nødvendige forbehold. Forbeholdene bør gå klart frem av besvarelsen. Samtlige spørsmål skal besvares		

Kryss av for type eksamenspapir

Ruter

☐

Linjer

☒

OPPGAVE 1

Bokmål

Selskapet Trevirke AS (heretter også kalt TAS) var et sagbruk som hadde spesialisert seg på å produsere kvalitetstrevirke (planker, parkett, lister mv) av innkjøpt tømmer av den mer edle sorten (bjørk, bøk, eik o.l.). Selskapet ble etablert i 2010, aksjekapitalen var kr. 100.000 – hver aksje var pålydende kr. 1.000. Disse var fordelt på 4 aksjonærer som hver eide 25 aksjer. Alle aksjonærene (Jan Johansen, Anne Larsen, Ole Vold og Lise Lund) arbeidet i virksomheten. I tillegg hadde selskapet to andre ansatte. Jan Johansen var daglig leder, og han hadde også selskapets prokura. Jan, Anne og Ole utgjorde selskapets styre, og Jan var styreleder. I selskapets vedtekter var det ikke inntatt bestemmelser som avvek fra aksjelovens deklarasjoniske regler, men Jan, Anne og Ole hadde inngått en avtale om at Jan skulle velges som styreleder så lenge han ønsket å være styreleder. Lise mente at denne avtalen ikke var bindende for selskapet.

Spørsmål 1 a) Skal det registreres i Foretaksregisteret hvem som er selskapets daglig leder og hvem som har selskapets prokura? Begrunn svaret.

Spørsmål 1b): Er avtalen mellom Jan, Anne og Ole om at Jan skal velges som styreleder så lenge han måtte ønske det, bindende for selskapet? Begrunn svaret.

Driftsinntektene til selskapet hvert av de to siste årene hadde vært 4.5 millioner kroner. Balansesummen var 17 millioner kroner. Styret var i tvil om selskapet var revisjonspliktig.

Spørsmål 2: Er Trevirke AS pliktig til å la årsregnskapet revideres av registrert eller statsautorisert revisor? Begrunn svaret.

Lise Lund hadde ansvaret for selskapets administrative oppgaver som sentralbord, ordremottak, fakturering og annet forefallende kontorarbeid. Det var ikke utarbeidet instruks for Lises stilling eller arbeidsoppgaver. En dag ble Lise oppsøkt på kontoret av en selger fra et firma som solgte forskjellig kontorrekvisita som papir og deler til pc'er, skrivere og kopimaskiner, og ellers det meste annet som man har behov for på et kontor. Selgeren tilbød en 3-årig rammeavtale hvor Trevirke AS ville oppnå 25 % rabatt på alt kontormateriell som ble kjøpt av selgers firma. I et normalår kjøpte Trevirke AS kontorrekvisita for ca kr. 25.000. Lise var i tvil om hun hadde myndighet til å inngå en slik avtale med selgerfirmaet. Hun prøvde likevel å få tak i Jan pr telefon for å få en bekreftelse på at hun kunne inngå avtalen, for etter Lises oppfatning ville avtalen kunne bety årlig reduksjon i utgiftene til kontorrekvisita på minst kr. 5.000. Selgeren ble ikke gjort kjent med dette. Jan var imidlertid ikke å få fatt i. Det endte med at Lise skrev under en 3-årig rammeavtale om kjøp av kontorrekvisita fra selgers firma.

Da Jan kom på jobb dagen etter, fortalte Lise ham om avtalen. Jan var ikke enig med Lise at dette var en god avtale for Trevirke AS, og han kontaktet umiddelbart selgeren og hevdet at Trevirke AS ikke var bundet av den avtalen Lise hadde inngått på vegne av selskapet. Selger mente at avtalen var bindende.

Spørsmål 3: Er Trevirke AS bundet av den avtalen om kjøp av kontorrekvisita som Lise har inngått på vegne av selskapet? Begrunn svaret.

Tømmeret som Trevirke AS brukte i produksjonen, ble kjøpt fra forskjellige skogbrukere. Selskapet Tømmerdrift ANS (heretter også kalt TANS) var eid av to brødre – Peder og Tobias Ås – som hadde arvet en skogeiendom etter foreldrene. Etter foreldrenes død etablerte brødrene selskapet Tømmerdrift ANS. I selskapsavtalen ble det inntatt følgende bestemmelse: «Ansvaret for selskapets forpliktelser skal fordeles mellom deltakerne Peder og Tobias Ås med 75 % på Peder og 25 % på Tobias». Denne avtalen ble ikke registrert i Foretaksregisteret.

Trevirke AS hadde tidligere ikke kjøpt tømmer fra TANS, men en dag (1. februar) ble Jan oppsøkt av Tobias Ås. På vegne av Tømmerdrift ANS tilbød Tobias Trevirke AS å kjøpe til sammen 250 m³ tørket eiketømmer, som egnet seg særlig godt til å lage helved eikeparkett og lister av. Kjøpesummen var kr 200.000, som også skulle dekke frakten av eiketømmeret fra skogen til Tømmerdrift ANS til Trevirke AS. Frakten skulle foretas med tømmerbil eid av TANS, og til sammen skulle det kjøres 10 lass med eiketømmer fra skogen til sagbruket – en avstand på 50 km. Tobias sa at tømmer kunne leveres 15. februar.

Jan sa til Tobias at Trevirke AS var interessert i å kjøpe eiketømmeret forutsatt at betalingen kunne utsettes til 15.april. Tobias sa dette var ok, men at TANS da ville ha salgspant i tømmeret som ble levert, noe Jan ikke hadde innvendinger mot.

Samtalen mellom Jan og Tobias endte med at de to inngikk skriftlig avtale om at Trevirke AS skulle kjøpe 250 m³ eiketømmer av Tømmerdrift ANS med levering senest 15. februar mot betaling kr. 200.000 - inklusive transport, ved mottakelse av faktura, dog tidligst 15. april. Avtalen inneholdt også bestemmelse om at Tømmerdrift ANS skulle ha salgspant i det leverte tømmeret som sikkerhet for riktig betaling.

Da Anne og Ole ble kjent med at Jan hadde inngått avtale om kjøp av eiketømmeret, mente de at Jan ikke alene hadde adgang til å inngå en slik avtale på vegne av selskapet. De mente derfor at Trevirke AS ikke var bundet av avtalen.

Da Peder ble kjent med avtalen, mente han at avtalen heller ikke var bindende for Tømmerdrift ANS, idet han mente at Tobias ikke alene hadde adgang til å inngå en slik avtale på vegne av Tømmerdrift ANS.

Jan og Tobias mente at avtalen var bindende både for Trevirke AS og Tømmerdrift ANS.

Spørsmål 4: Er avtalen Jan og Tobias har inngått bindende for Trevirke AS og Tømmerdrift ANS? Begrunn svaret.

Forutsett at avtalen er bindende for begge selskapene.

Under transport av tømmeret fra TANS til Trevirke AS kjørte tømmerbilen utfor veien, og 25 m³ med eiketømmer forsvant ned i en dyp grøft og ble ødelagt. Jan mente at Trevirke AS ikke var

pliktig til å betale for tømmeret som ble ødelagt. Tobias var ikke enig i dette og mente at Trevirke AS hadde risikoen for tømmeret siden det var under transport til Trevirke AS.

Spørsmål 5: Er Trevirke AS pliktig til å betale for tømmeret som ble ødelagt under transporten? Begrunn svaret.

Forutsett at Trevirke AS ikke er pliktig til å betale for det ødelagte tømmeret.

Trevirke AS mottok ingen faktura fra Tømmerdrift ANS for den leverte delen av tømmeret, og betalte heller ikke kjøpesummen (nå kr. 180.000) 15. april. Kravet var fortsatt ubetalt 15. mai. Da sendte Tømmerdrift ANS purring på betalingen. I purringen stod det at det ville påløpe forsinkelsesrente fra 16. april til betaling skjedde. Jan bestred at det kunne kreves forsinkelsesrente fra 16. april. For det første mente han at forsinkelsesrente krevde særskilt avtale mellom partene. For det andre mente han at forsinkelsesrenten ikke under noen omstendigheter kunne beregnes fra 16. april.

Spørsmål 6: Er Trevirke AS pliktig til å betale forsinkelsesrente fra 16. april? Begrunn svaret.

Da Trevirke AS mottok purringen, var alt eiketømmeret skåret opp, høvlet og pusset til fin eikeparkett og fine eikelister. Ordinær markedsverdi for det ferdig bearbeidede eiketømmeret var nå kr. 600.000 – altså vel en 3-dobling i forhold til prisen på ubearbeidet eiketømmer. Men problemet for TAS var at markedet for kvalitetstrevirke hadde blitt sterkt redusert på grunn av generelt dårligere tider og import av trevirke fra lavkostland. Lagerbeholdningen av ferdig bearbeidet trevirke «hopet seg opp» hos TAS. Dette førte til mangel på likviditet, og mange krav fra både private og offentlige kreditorer ble ikke betalt.

Fra etableringen av selskapet i 2010 hadde Lillevik Bank vært bankforbindelsen til Trevirke AS. Ved oppstart av selskapet hadde banken gitt investeringslån på kr 1.000.000 til kjøp av maskiner og utstyr og driftskreditt/kassakreditt på kr. 500.000. Som sikkerhet for lånene ble det inngått avtaler om at banken skulle ha pant i selskapets driftstilbehør, varelager og utestående fordringer. Det var etablert rettsvern for disse panterettene. Trevirke AS leide eiendommen virksomheten ble drevet fra. Eierne hadde i leieavtalen tatt forbehold om at leieforholdet ikke kunne overdras.

Da Tømmerdrift ANS ikke fikk betalt for leveringen av eiketømmeret, krevde de dekning av kravet mot TAS ved å gjøre salgspanteretten i tømmeret gjeldende. Lillevik bank protesterte på dette og viste til at banken allerede ved etableringen av Trevirke AS hadde tatt pant i driftstilbehør og varelager. Bankene mente at denne panteretten hadde bedre prioritet enn salgspanteretten til Tømmerdrift ANS. Under enhver omstendighet mente bankene at salgspanteretten nå hadde falt bort.

Spørsmål 7: Har Tømmerdrift ANS rett til å kreve dekning av kravet mot Trevirke AS ved bruk av salgspanteretten i tømmeret? Begrunn svaret.

Trevirke AS hadde ikke betalt de siste to terminer med merverdiavgift, og skattekontoret krevde 20. mai utlegg i selskapets eiendeler for å sikre kravet. Men alle eiendeler til selskapet var pantsatt, og

det var ingen ledige verdier å ta utlegg i. Den 30. mai krevde skattekontoret at det skulle åpnes konkurs i Trevirke AS. Jan mente at det ikke var grunnlag for å åpne konkurs, idet han mente at markedet for kvalitetstrevirke ville endre seg i løpet av 2-3 måneder, og da ville selskapet igjen være i stand til å dekke ubetalte krav.

Spørsmål 8: Er det grunnlag for å ta konkursbegjæringen mot Trevirke AS til følge? Begrunn svaret.

Forutsett at det ble åpnet konkurs i Trevirke AS. Konkursen medførte at en del av kreditorene til Trevirke AS fikk økonomiske problemer. En av disse var Tømmerdrift ANS. En skogsentreprenør hadde et udekket krav på kr. 100.000 mot TANS. Dette kravet krevde han dekket av deltaker Tobias Ås. Tobias bestred at han var pliktig til å betale hele beløpet. Han mente at hans ansvar var begrenset til kr. 25.000 etter den avtalen han og Peder hadde inngått i forbindelse med etableringen av selskapet. Kreditoren mente at denne avtalen ikke hadde betydning for hans krav mot Tobias.

Spørsmål 9: Er Tobias pliktig til å betale kr. 100.000 til skogsentreprenøren? Begrunn svaret.

Nynorsk

Selskapet Trevirke AS (heretter også kalla TAS) var eit sagbruk som hadde spesialisert seg på å produsere kvalitetstrevirke (plankar, parkett, lister mv) av innkjøpt tømmer av den meir edle sorten (bjørk, bøk, eik o.l.). Selskapet vart etablert i 2010, aksjekapitalen var kr. 100.000 – kvar aksje var pålydande kr. 1.000. Desse var fordelt på 4 aksjonærar som kvar eigde 25 aksjar. Alle aksjonærane (Jan Johansen, Anne Larsen, Ole Vold og Lise Lund) arbeida i verksemda. I tillegg hadde selskapet to andre tilsette. Jan Johansen var daglig leiar, og han hadde også prokura for selskapet. Jan, Anne og Ole utgjorde selskapet sitt styre, og Jan var styreleiar. I selskapet sine vedtekter var det ikkje føresegner som avveik frå aksjelova si deklarasjoniske reglar, men Jan, Anne og Ole hadde inngått ei avtale om at Jan skulle veljast som styreleiar så lenge han ønska å være styreleiar. Lise meinte at denne avtalen ikkje var bindande for selskapet.

Spørsmål 1 a) Skal det registrerast i Føretaksregisteret kven som er selskapets si daglige leiar og kven som har selskapet sitt prokura? Grunnge svaret.

Spørsmål 1b): Er avtala mellom Jan, Anne og Ole om at Jan skal veljast som styreleiar så lenge han måtte ønske det, bindande for selskapet? Grunnge svaret.

Driftsinntekta til selskapet kvar av dei to siste åra hadde vore 4.5 millionar kroner. Balansesummen var 17 millionar kroner. Styret var i tvil om selskapet var revisjonsplikteig.

Spørsmål 2: Er Trevirke AS pliktig til å la årsregnskapet reviderast av registrert eller statsautorisert revisor? Grunnge svaret.

Lise Lund hadde ansvaret for selskapets administrative oppgåver som sentralbord, ordremottak, fakturering og anna forfallande kontorarbeid. Det var ikkje utarbeidd instruks for Lise si stilling eller arbeidsoppgåver. Ein dag ble Lise oppsøkt på kontoret av ein seljar frå eit firma som selde forskjellig kontorrekvisita som papir og delar til pc'er, skrivarar og kopimaskinar, og elles det meiste anna som ein har nytta av på eit kontor. Seljaren tilbydde en 3-årig rammeavtale kor Trevirke AS ville oppnå 25 % rabatt på alt kontormateriell som vart kjøpe av seljaren sitt firma. I eit normalår kjøpte Trevirke AS kontorrekvisita for ca kr. 25.000. Lise var i tvil om ho hadde mynde til å inngå ei slik avtale med seljarfirmaet. Ho prøvde likevel å få tak i Jan pr telefon for å få klarlagt at ho kunne inngå avtale, for etter Lise si oppfatning ville avtala kunne bety årleg reduksjon i utgiftene til kontorrekvisita på minst kr. 5.000. Seljaren vart ikkje gjort kjend med dette. Jan var ikkje å få fatt i. Det ende med at Lise skreiv under ein 3-årig rammeavtale om kjøp av kontorrekvisita frå seljarens firma.

Da Jan kom på jobb dagen etter, fortalde Lise han om avtala. Jan var ikkje einig med Lise at dette var ei god avtale for Trevirke AS, og han kontakta med ein gong seljaren og hevda at Trevirke AS ikkje var bunde av den avtala Lise hadde inngått på vegne av selskapet. Seljaren meinte at avtale var bindande.

Spørsmål 3: Er Trevirke AS bunden av den avtale om kjøp av kontorrekvisita som Lise har inngått på vegne av selskapet? Grunnlegg svaret.

Tømmeret som Trevirke AS bruka i produksjonen, vart kjøpt frå forskjellige skogbrukarar. Selskapet Tømmerdrift ANS (heretter også kalt TANS) var eid av to brødre – Peder og Tobias Ås – som hadde arva ein skogeiendom etter foreldra. Etter at foreldra var døde etablerte brødrene selskapet Tømmerdrift ANS. I selskapsavtale vart følgjande føresegn tatt inn: «Ansvaret for selskapets forpliktelser skal fordeles mellom deltakerne Peder og Tobias Ås med 75 % på Peder og 25 % på Tobias». Denne avtale ble ikkje registrert i Føretaksregisteret.

Trevirke AS hadde tidlegare ikkje kjøpt tømmer frå TANS, men en dag (1. februar) ble Jan oppsøkt av Tobias Ås. På vegne av Tømmerdrift ANS tilbydde Tobias Trevirke AS å kjøpe til saman 250 m³ tørket eiketømmer, som egna seg særlig godt til å lage helved eikeparkett og lister av. Kjøpesummen var kr 200.000, som også skulle dekke frakta av eiketømmeret frå skogen til Tømmerdrift ANS til Trevirke AS. Frakten skulle skje med tømmerbil eigd av TANS, og til saman skulle det kjørast 10 lass med eiketømmer frå skogen til sagbruket – ei avstand på 50 km. Tobias sa at tømmer kunne leverast 15. februar.

Jan sa til Tobias at Trevirke AS var interessert i å kjøpe eiketømmeret forutsatt at betalinga kunne utsettast til 15.april. Tobias sa dette var ok, men at TANS da ville ha salspant i tømmeret som ble levert, noko Jan ikkje hadde innvendingar mot.

Samtala mellom Jan og Tobias ende med at dei to inngjekk skriftlig avtale om at Trevirke AS skulle kjøpe 250 m³ eiketømmer av Tømmerdrift ANS med levering sinast 15. februar mot betaling kr. 200.000 - inklusive transport, ved mottaking av faktura, men tidlegast 15. april. Avtalen inneheldt også føresegner om at Tømmerdrift ANS skulle ha salspant i det leverte tømmeret som sikkerhet for riktig betaling.

Da Anne og Ole vart kjend med at Jan hadde inngått avtale om kjøp av eiketømmeret, meinte dei at Jan ikkje aleine hadde høve til å inngå en slik avtale på vegne av selskapet. Dei meinte derfor at Trevirke AS ikkje var bunden av avtale.

Da Peder fekk vite om avtale, meinte han at avtale heller ikkje var bindande for Tømmerdrift ANS, fordi han meinte at Tobias ikkje aleine hadde mynde til å inngå en slik avtale på vegne av Tømmerdrift ANS.

Jan og Tobias meinte at avtalen var bindande både for Trevirke AS og Tømmerdrift ANS.

Spørsmål 4: Er avtale Jan og Tobias har inngått bindande for Trevirke AS og Tømmerdrift ANS? Grunnlegg svaret.

Sett føre at avtale er bindande for begge selskapa.

Under transport av tømmeret frå TANS til Trevirke AS køyrde tømmerbilen utfor vegen, og 25 m³ med eiketømmer forsvann ned i ei dyp grøft og vart øydelagd. Jan meinte at Trevirke AS ikkje var

pliktig til å betale for tømmeret som blei øydelagt. Tobias var ikkje einig i dette og mente at Trevirke AS hadde risikoen for tømmeret sidan det var under transport til Trevirke AS.

Spørsmål 5: Har Trevirke AS plikt til å betale for tømmeret som ble øydelagt under transporten? Grunnge svaret.

Sett føre at Trevirke AS ikkje har plikt til å betale for det øydelagte tømmeret.

Trevirke AS mottok ingen faktura frå Tømmerdrift ANS for den leverte delen av tømmeret, og betalte heller ikkje kjøpesummen (nå kr. 180.000) 15. april. Kravet var fortsatt ubetalt 15. mai. Da sendte Tømmerdrift ANS purring på betalinga. I purringa stod det at det ville komme forseinkingsrente på kravet frå 16. april og fram til betaling skjedde. Jan nekta for at det kunne krevjast forseinkingsrente frå 16. april. For det første meinte han at forseinkingsrente kravde ei særskild avtale mellom partane. For det andre meinte han at forseinkingsrente ikkje under noko omstende kunne bereknast frå 16. april.

Spørsmål 6: Er Trevirke AS pliktig til å betale forseinkingsrente frå 16. april? Grunnge svaret.

Da Trevirke AS fekk purringa, var alt eiketømmeret skåren opp, høvla og pussa til fin eikeparkett og fine eikelister. Vanleg marknadsverdi for det ferdig bearbeida eiketømmeret var nå kr. 600.000 – altså vel ein 3-dobling samanlikna med prisen på ubehandla eiketømmer. Men problemet for TAS var at marknaden for kvalitetstrevirke hadde blitt sterkt redusert på grunn av generelt dårligare tider og import av trevirke fra lavkostland. Lageret av ferdig behandla trevirke «hopa seg opp» hos TAS. Dette førte til mangel på likviditet, og mange krav frå både private og offentlege kreditorar blei ikkje betala.

Frå etableringa av selskapet i 2010 hadde Lillevik Bank vore bankforbindelsen til Trevirke AS. Ved oppstart av selskapet hadde banken gjett investeringslån på kr 1.000.000 til kjøp av maskiner og utstyr og driftskreditt/kassakreditt på kr. 500.000. Som sikkerhet for lånene blei det inngått avtaler om at banken skulle ha pant i selskapet sitt driftstilbehør, varelager og uteståande fordringar. Det var etablert rettsvern for desse panterettane. Trevirke AS leigde eigedommen verksemda vart dreven frå. Eigaren hadde i leieavtale tatt atterhald om at leigeforholdet ikkje kunne overførast.

Da Tømmerdrift ANS ikkje fekk betaling for leveringen av eiketømmeret, kravde dei dekning av kravet mot TAS ved å gjere salspanteretten i tømmeret gjeldande. Lillevik bank protesterte på dette og viste til at banken allereie ved etableringa av Trevirke AS hadde tatt pant i driftstilbehør og varelager. Banken meinte at denne panteretten hadde betre prioritet enn salspanteretten til Tømmerdrift ANS. Under alle omstende meinte banken at salspanteretten nå hadde falt bort.

Spørsmål 7: Har Tømmerdrift ANS rett til å kreve dekning av kravet mot Trevirke AS ved bruk av salspanteretten i tømmeret? Grunnge svaret.

Trevirke AS hadde ikkje betalt dei siste to terminane med meirverdiavgift, og skattekontoret kravde 20. mai utlegg i selskapet sine eigendelar for å sikre kravet. Men alle eigendelar til selskapet var pantsette, og det var ingen ledige verdier å ta utlegg i. Den 30. mai kravde skattekontoret at det

skulle opnast konkurs i Trevirke AS. Jan mente at det ikkje var grunnlag for å opne konkurs, avdi han meinte at marknaden for kvalitetstrevirke ville endre seg i løpet av 2-3 månader, og da ville selskapet igjen være i stand til å dekke ubetalte krav.

Spørsmål 8: Er det grunnlag for å ta konkursbegjæringa mot Trevirke AS til følge? Grunnge svaret.

Sett føre at det vart opna konkurs i Trevirke AS. Konkursen medførte at ein del av kreditorane til Trevirke AS fekk økonomiske problem. Ein av disse var Tømmerdrift ANS. Ein skogsentreprenør hadde eit udekka krav på kr. 100.000 mot TANS. Dette kravet kravde han dekke av deltakar Tobias Ås. Tobias nekta for at han hadde plikt til å betale heile beløpet. Han meinte at ansvaret hans var avgrensa til kr. 25.000 etter den avtala han og Peder hadde inngått i samband med etableringa av selskapet. Kreditorane meinte at denne avtala ikkje hadde noko å eie for hans krav mot Tobias.

Spørsmål 9: Har Tobias plikt til å betale kr. 100.000 til skogsentreprenøren? Grunnge svaret.